

Notulen van de workshop vGRP (verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan), gehouden op 14 oktober 2011 in Woodbrookershuis te Barchem.

Aanwezig namens de gemeente Lochem:

Rob van der Velde (dagvoorzitter, Watermaat), Martin Overbeek, Henk-Jan Bouwhuis, Joost Hoogendoorn, Hans van den Berg, Jan Broekhuizen, William de Vries, Berend-Jan Bussink (tot 12.00 uur), Thijs de la Court, Margot Bakker, Annemieke Breukelaar (tot 14.45 uur), Tjitske Ozinga, Baarte de Rooy, Bas van Gageldonk, Rob Wechstapel, Josine Groen (vanaf 13.30 uur) en Lucy Haarhuis (notulen).

Aanwezig externe partijen:

De heer M. Borgman (Waterschap Rijn en IJssel) (tot 12.00 uur)
De heer J. Kamphuis (Industriële Kring Lochem, IKL)
Mevrouw J. Winkelhorst (woningcorporatie De Groene Waarden), vanaf 13.45 uur
Mevrouw G. Smale (LTO) vanaf 14.00 uur
De heer Menkhorst (LTO) vanaf 14.00 uur

Wethouder De la Court opent deze workshop om 9.30 uur en heet iedereen van harte welkom. Hij zegt dat vandaag belangrijke beleidsvraagstukken op het gemeentelijk rioleringsgebied ter discussie worden gesteld. Bij het opstellen van het gemeentelijk rioleringsbeleid zullen verschillende dilemma's aan de orde komen, als duurzaamheid, keuze afschrijftermijn, verdeelsleutel van heffing. De argumenten van de stellingen van deze workshop zal een bijdrage leveren aan het maken van de beleidskeuzes vGRP. Na realisatie van het vGRP-beleid zal dit beleid voor vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Hierna stellen de deelnemers zich aan elkaar voor in een voorstelronde.

De dagvoorzitter Rob van der Velde neemt het programma door met de deelnemers. Hij zegt dat in 2008 de wet gemeentelijke watertaken is vastgesteld (dat deels weer is opgegaan in de nieuwe Waterwet). Dit is een samenhangende aanpassing van wetten, waarin de zorgplichten en rioolheffing zijn geregeld. Rob zegt in deze workshops stellingen neer te zetten, waarin deelnemers kunnen aangeven of zij hiermee eens of oneens zijn en waarom. Deze argumenten, kennis en inzichten van de deelnemers over de stellingen dragen bij aan het nemen van beleidskeuzes voor het op te stellen vGRP. Het ochtendprogramma gaat over grond- en hemelwater en het middagedeelte bestaat uit financiën en heffing.

Grondwater stelling 1

Situatie: man met nieuwe woning heeft last van natte kelder en klaagt bij gemeente met dreigende taal, want deze heeft hem niet gewaarschuwd voor het grondwater.

Stelling: gemeente is tekort geschoten en moet maatregelen treffen.

Eens: 25,0% oneens: 75,0%

Argumenten oneens:

- Een kelder hoort absoluut waterdicht te zijn (aannemer verantwoordelijk).
- Eigen verantwoording van de burger.
- Gemeente kan wel extra informatie verstrekken (visie dienstverlening), als grondwater in gebied erg hoog is en er bijvoorbeeld een bouwvergunning wordt afgegeven in het desbetreffende gebied.
- Indien gemeente grondwaterpeil omlaag gaat brengen, kan een andere buurtbewoner hiervan hinder ondervinden (bijvoorbeeld vijver met grondwater).

Argumenten eens:

- Gemeente heeft in bestaande situatie in Barchem een adviesbureau ingeschakeld om in een bestaande wijk grondwaterpeil te laten onderzoeken. Gemeente heeft hierin alleen geadviseerd, bewoners hebben zelf maatregelen moeten bekostigen.

Grondwater stelling 2

Situatie: vrouw met huurwoning klaagt bij de gemeente over muffe lucht en zwarte muren in de wintermaanden.

Stelling: ze moet beter ventileren en/of de woningbouwvereniging moet de muur dichten.

Eens: 68,7% oneens 31,3%

Argumenten oneens:

- Het is maar de vraag of de vrouw niet voldoende ventileert.
- Vanuit het oogpunt van volksgezondheid de klachten serieus nemen, zeker als het gaat om mensen uit een kwetsbare groep.
- Is de woning bouwkundig wel goed, wellicht kruipruimte-onderzoek laten plaatsvinden.

Argumenten eens:

- Eerst dient de woningeigenaar maatregelen te nemen, niet gelijk het probleem bij de gemeente neerleggen.
- In Barchem is onderzoek naar aanleiding van soortgelijke klachten gedaan bij bestaande woningen. De woningen waren bouwkundig in orde, echter de bouw is vergelijkbaar met een badkuip in de klei. De maatregelen die getroffen zijn, zijn door de bewoners bekostigd en uitgevoerd op eigen terrein (grindpaal).

Grondwater stelling 3

Situatie: man eist drainage in de straat, want hij en anderen hebben na de rioolvervanging 's winters maandenlang hoog grondwater in de kruipruimte.

Stelling: man heeft gelijk gemeente moet alsnog drainage aanleggen.

Eens: 81,2% oneens: 18,8 %

Argumenten oneens:

- Infiltreren kan hoge grondwaterstand veroorzaken.
- Het is maar zeer de vraag of drainage leidt tot oplossingen.

Argumenten eens:

- Gemeente heeft zorgplicht: je kunt niet van burgers verwachten dat zij grafieken met grondwaterstanden gaan verzamelen.

Rob V.: de oude rioleringen (gresbuizen) waren van nature al lek (poreus), waardoor drainage plaatsvond. Nieuwe rioleringen zijn van pvc gemaakt, waardoor geen drainage meer plaatsvindt en het grondwater omhoog komt. Indien de gemeente voorafgaande aan aanleg van de riolering/vervanging niet goed onderzoek heeft verricht naar grondwaterstanden, dan is de gemeente hierop wel aan te spreken. Er dient een afweging van doelmatigheid plaats te vinden.

Grondwater stelling 4

Situatie: bewoners van historische panden langs de beek stellen dat oude droge kelders nat zijn geworden na verhoging beekbodem in combinatie met hermeandering en natuur en vragen de gemeente diepe drainage in de straat te leggen voor opnieuw drooglegging.

Stelling: het waterschap moet vanwege causaal verband maatregelen treffen.

Eens: 68,8% oneens: 31,2%

Argumenten oneens:

- De kelder dient waterdicht te zijn, kelder is lek.
- Vroeger waren de grondwaterstanden veel hoger dan nu. De kelders zijn waarschijnlijk lek geraakt, los van het grondwaterpeil.

Argumenten eens:

- Voor de verhoging van de beekbodem en hermeandering was de kelder droog. Causaal verband is aangetoond.
- Wellicht is in het verleden de beek aangebracht, om de huizen droge kelders te garanderen. Door ingrijpen is het grondwater nu gestegen.

Rob V. op deze stelling in deze situatie is niet gelijk goed te beantwoorden.

Grondwater stelling 5

Situatie: vrouw uit de nieuwbouw vindt de wadi's maar niks: langdurig vol water door hoge grondwaterstand, kinderen altijd onder de modder en zelfs verdrinkingsgevaar.

Stellingen: stoppen met die wadi-hype!

Eens: 12,5% oneens: 87,5%

Argumenten oneens:

- Ouders blijven verantwoordelijk voor de kinderen. Kinderen hoeven niet bij een wadi te spelen (modder, verdrinkingsgevaar).
- Wadi mag geen modderpoel worden, dan werkt de wadi niet goed. Ook mag het water er niet dagenlang in blijven staan.
- Gemeente heeft wel als taak na aanleg van de wadi's, de wadi's te beheren en te onderhouden.

- Bewoners worden in vroeg stadium betrokken bij aanleg van wadi's door middel van inloopmiddagen/-avonden en verspreiden van folders. Vaak wordt pas tijdens de aanleg van wadi's door bewoners geïnformeerd bij de gemeente wat er in de buurt wordt aangelegd.

Argumenten eens:

- De uitgekozen plekken voor aanleg van wadi's zijn niet altijd een logische keuze (beeldkwaliteit). Gevoel is dat gemeente hierover niet goed keuzes durft te nemen.
- Serieus naar klachten kijken, wellicht modieuze ingrepen nodig om functie wadi te garanderen.

Korte pauze

Hemelwater stelling 2

Situatie: extreme buien passen niet in de riolering en leiden tot water op straat dat zijn eigen weg zoekt naar de lokaal laagste plekken. Nu vaak ongecontroleerd naar ongelukkig locaties met overlast.

Stelling: zorg voor laaggelegen groenstroken en plantsoenen zodat het water daarheen kan.

Eens: 68,7% oneens: 31,3% (na afloop stelling 100% eens)

Argumenten oneens:

- De groenstroken en plantsoenen kunnen niet alle hemelwater opvangen. Dat moet worden opgelost in de hele openbare ruimte.
- De planten in de groenstroken en plantsoenen zouden in de winter door het zout worden aangetast.
- Indien dit al mogelijk zou zijn, zou er nog een systeem naast moeten worden gecreëerd indien het opvangen van hemelwater in groen faalt, zodat nog op het riool wordt geloosd.
- Veiligheid van de burger komt in gevaar als wadi als groenelement wordt gebruikt.

Argumenten eens:

- In toekomst kunnen groenstroken (nieuw aan te leggen en renovatie) dusdanig worden ingericht dat het mogelijk is om in groenstroken hemelwater te laten infiltreren. Met de keuze van de beplanting zal rekening moeten worden gehouden (meer bomen, kunnen tegen natte voeten). Groenstroken dienen iets lager te worden aangelegd, zodat het water er naar toe vloeit.
- Wellicht goedkoper.
- Groter gebied onderzoeken op deze mogelijkheid, dan is er meer mogelijk (let op structuurvisie (grondexploitatie), overkoepelende financiële buffer, in samenwerking met waterschap).

Na afloop van deze stelling zijn alle deelnemers het met deze stelling eens, op voorwaarde dat er voldoende budget is (buffer opbouwen) om de plannen te realiseren.

Hemelwater stelling 6

Situatie: diverse buurten in Lochem lenen zich voor infiltratie van hemelwater in de tuin van de particulier, dit dringt de overstorten en wateroverlast bij zware buien sterk terug!

Stelling: dwing de eigenaren door verordening tot infiltratie hemelwater in eigen tuin, lever gratis advies en hulpstukken, geef 10 jaar de tijd, bevorder hulp bij aanleg door clubacties.

Eens: 62,5% oneens: 37,5%

Argumenten eens:

- Genoeg plekken in de gemeente waar dit mogelijk is, doen! (bij erg lage plekken, niet doen).
- Er wordt een voorbeeld gegeven dat hemelwater in Utrecht rechtstreeks in de tuinen "loopt" en dat dit geen enkel probleem is. Maak het probleem niet groter dan het is.
- De pompen die in de gemeente het water wegpompen, zijn een hele dure voorziening. In de huidige situatie wordt het water weggepompt en de inwoners betalen hieraan mee (rioolheffing). Indien iedereen het hemelwater laat infiltreren in tuinen, zijn de dure pompen overbodig.
- De gedachten leeft nog altijd dat de gemeente overal verantwoordelijk voor is. Een verordening zou welkom zijn!
- Particulier afkoppelen is erg nuttig!
- Voorkomt overlast bij stortbuien.

Argumenten oneens:

- Wat aan regenwater op het perceel van een individu komt, is toch geen individueel probleem, maar een algemeen probleem.

- Mensen dwingen is niet goed, een beloningsstructuur, financiële prikkel werkt veel beter (zoals bij gedifferentieerd afvalbeleid).

Er wordt gevraagd hoe om dient te worden gegaan met grote (daken van) bedrijven en verhard bedrijventerreinen? Hierop wordt geantwoord dat een bedrijf in principe hetzelfde is als een burger, in deze casus. Op de bedrijventerreinen, met uitzondering van Aalsvoort-West, is een gemengd stelsel aangelegd. Bij aanleg van nieuwe terreinen, bij renovatie en nieuwbouw dient met afkoppelen van het regenwater rekening te houden. Wellicht is het mogelijk bespreekbaar om gescheiden stelsels aan te leggen. Opgemerkt wordt dat de ervaring is dat de meeste bedrijven niet zonder meer overgaan tot afkoppelen van hemelwater. Of er moeten problemen zijn met de afwatering, of er moet subsidie beschikbaar worden gesteld, dan willen bedrijven erover denken hiertoe over te gaan. Op de vraag of hemelwater niet mag worden geloosd op het Twentekanaal wordt geantwoord dat dit niet is toegestaan. Rijkswaterstaat zegt dat dit hemelwater niet schoon is (wellicht vervuild door vrachtwagens, vervuilde parkeerterreinen).

Hiermee wordt het ochtendgedeelte beëindigd. Rob van der Velde zegt dat Joost Hoogendoorn de beleidsmedewerker is waaraan nu (of volgende week), vragen of opmerkingen over deze workshop met betrekking tot het vGRP kunnen worden gericht.

Middagpauze, lunch, wandeling naar Eekvenne (Barchem Zuid).

Financiën stelling 1

Situatie: de gemeente moet overal bezuinigen, maar riolering heeft een eigen veilige heffing, waar best iets meer kosten onder geschoven kunnen worden.

Stelling: reken gedeelten van straatvegen, sloot maaien, kwijschelding en dergelijke toe aan de rioolheffing.

Eens: 46,7% oneens: 53,3%

Argumenten oneens:

- De rioolheffing moet zuiver gehouden worden.
- Stel dat een bewoner in het buitengebied geen gebruikt meer maakt van de riolering, maar een eigen systeem gaat gebruiken. De kosten die dan onder de noemer rioolheffing vallen, vervallen dan helemaal.
- Niet alle kosten in de rioolheffing stoppen, alleen als er een causaal verband is.
- Kwijtschelding is principiële keuze, gaat niet over doelmatigheid. Kwijtschelding is een solidariteitsheffing.

Argumenten eens:

- Het is goed om een bepaalde verdeelsleutel aan te brengen en dan kosten voor zaken die van invloed zijn op de riolering hierin op te nemen. Bijvoorbeeld niet alle veeggrondes, maar bijvoorbeeld 10% van de veeggrondes.

Financiën stelling 2

Situatie: bij rioolvervanging kun je kiezen om de straat snel te herstraten of je kunt de weg een nieuwe fundering en inrichting geven zodat alles integraal wordt verbeterd.

Stelling: regel in het GRP dat de kosten voor deze verbeteringen worden meegenomen in het budget van het rioleringsproject vanuit de rioolheffing, anders heb je risico dat gewenste verbeteringen niet doorgaan als er geen geld is.

Eens: 16,7% oneens: 77,8%, niet eens/oneens: 5,6%

Argumenten oneens:

- Niet mogelijk om alles af te wenden op het GRP.
- Verschillende zaken hebben verschillende afschrijftermijnen. Een weg vervangen omdat het riool wordt vervangen, terwijl de bestrating nog tien jaar had mee moeten gaan, kan duur uitvallen.
- Riolering kan ook langer meegaan, door de methode relinen (aan de binnenkant van de rioolbuis wordt een kunststof laagje aangebracht).
- Kan ook andersom worden beredeneerd: de straat moet worden vervangen, de riolering pas over tien jaar. Als de weg wordt vervangen, dan gelijk riool ook vervangen. (Betaling uit verschillende potjes).
- Voordeel van maar een keer overlast, in plaats van nu en over tien jaar weer.
- Een protocol waarin krachtige richtlijnen hierover zijn opgenomen zou welkom zijn.

Financiën stelling 3

Situatie: rioolvervanging vergt veel geld. Je mag zo'n investering langjarig afschrijven, maar het mag ook snel en dat scheelt rente.

Stelling: zorg voor langjarige afschrijving zodat lasten worden verspreid over de tijd en toekomstige gebruikers betalen voor het riool dat wij voor hen hebben neergelegd.

Eens: 83,3% oneens: 16,7%

Argumenten oneens:

- Waarom moet de volgende generatie voor onze riolering betalen?
- Over 40 of 50 jaar ziet de wereld er echt heel anders uit. Niet logisch om lange afschrijftermijn aan te houden, dat haalt de beweeglijkheid eruit. De beweeglijkheid is groot bij korte afschrijving (meer keuzevrijheid).

Argumenten eens:

- Er is een economische en een technische levensduur. Als er gekozen wordt voor een korte afschrijftermijn krijgt de burger een hele hoge rekening gepresenteerd.
- Als een rioolbuis een economische levensduur van 30 jaar heeft, mag er wel een afschrijftermijn van 30 jaar worden gehanteerd (maar niet van 50 jaar).
- Er dient wel goed onderzoek aan lange afschrijftermijn voor af te gaan. Is de levensduur niet korter dan de afschrijftijd?

Er wordt opgemerkt in het kader van afschrijvingstermijnen dat Liander bijvoorbeeld overweegt om de afschrijvingstermijn van 40 jaar voor gasleidingen te verkorten naar bijvoorbeeld 30 jaar, omdat er over 40 jaar geen gas meer wordt gebruikt.

Rob van der Velde zegt dat Rioned een afschrijftermijn van niet langer dan twintig jaar adviseert. De pieken en dalen worden dan redelijk opgevangen.

Er wordt gezegd dat de rioolheffing thans niet kostendekkend is en door de gemeenteraad lager is vastgesteld. Hierop wordt opgemerkt dat deze stellingen ook aan de gemeenteraad zouden moeten worden voorgelegd en ter discussie moeten worden gesteld.

Financiën stelling 4

Situatie: je kunt sparen in een voorziening voor grote uitgaven die je nu al voorziet. De vraag is of je rente toekent aan de spaarpot.

Stelling: de gemeente wil geen potjescultuur en kent dus geen rente toe aan spaarpotten.

Eens: 77,8 oneens: 22,2%

Argumenten oneens:

- Voor grote uitgaven is geen probleem, maar rente toekennen wel. Voorzieningen zijn geen spaarpot.
- Als de rente niet hoog is, reken je jezelf rijk.

Argumenten eens:

- Als er wordt gespaard en rente wordt toegekend, wordt de spaartijd verkort.

Heffing stelling 1

Situatie: rioolheffing mag je opleggen aan eigenaren of aan gebruikers.

Stelling: het maakt niet uit of eigenaren of gebruikers betalen, als het benodigde geld maar binnenkomt.

Eens: 16,7 oneens 83,3:

Argumenten eens:

- Eerlijk dat zowel gebruikers als eigenaren betalen. Dit geldt ook voor recreatiewoningen, huurwoningen, huurpanden e.d.
- Afkoppelen van regenwater bij huurwoningen en de huurder voor de rekening laten opdraaien is niet eenvoudig. Waar heeft iemand verantwoordelijkheid, gezien het nieuwe waterbeheer.

Argumenten oneens:

- Vanuit de bestaande situatie de heffing ook bij huiseigenaren neer te leggen, is erg lastig. De woningcorporatie mag deze heffing niet in de huur verdisconteren en deze heffing is een zware aanslag op het eigen vermogen van woningcorporaties.
- De heffingen uit splitsen in heffing hemelwater en afvalwater. In dat geval betaalt de vervuiler. Boekhoudkundig wordt dit een moeilijke opgave en de Vereniging Nederlandse Gemeenten adviseert dit daarom niet te doen (maar het is wel toegestaan).

Heffing stelling 2

Situatie: je mag kiezen voor de mate van drinkwaterverbruik als heffingsmaatstaf. Dit hoort bij "de gebruiker betaalt".

Stelling: koppel de rioolheffing aan het drinkwaterverbruik, dat is eerlijk.

Eens: 47% oneens: 53%

Argumenten oneens:

- Wie zegt dat al het gebruikte drinkwater op het riool wordt geloosd? Bedrijven gebruiken ook water voor andere doeleinden (b.v. schoonmaken melkmachine door boeren) en dit water wordt niet allemaal geloosd op het riool.
- Particulieren gebruiken water ook voor andere doeleinden, zonder dat het op het riool wordt geloosd (sproeien tuin, auto wassen).
- De meeste kosten zitten volledig in het riool. Indien het drinkwater minder wordt geconsumeerd, zal dit nauwelijks van invloed zijn op de riolering.

Argumenten eens:

- In een stedelijk gebied is het wel een eerlijk systeem.
- Principe is goed, maar elke regel heeft uitzonderingen (boer die melkmachine schoonmaakt)
- Spoor mensen aan, door alternatieven aan te bieden, om het drinkwaterverbruik te minderen.

Heffing stelling 3

Situatie: kosten voor riolering zitten sterk in de rioolvervanging. Daarbij zorgen grote woningen meestal voor de meeste kosten door extra lengte van de riolering en grotere diameter door veel verhard oppervlak. Je mag kiezen voor "de kostenveroorzaker betaalt".

Stelling: kies voor de WOZ waarde als heffingsmaatstaf, want dat is eerlijk.

Eens: 58,8 oneens: 41,2%

Argumenten eens:

- Bij grote woningen is inderdaad veel lengte riolering en een grotere diameter door veel verhard oppervlak.

Argumenten oneens:

- Niet uit te leggen aan burgers.
- Dure appartementencomplexen hebben relatief weinig riolering, wel hoge WOZ.

Heffing stelling 4

Situatie: je mag de heffing splitsen in afvalwater enerzijds en hemel- en grondwater anderzijds. Verder mag je combineren met eigenaar en gebruiker en met maatstaven. Zo kun je beleid in je heffing tot uiting brengen.

Stelling: zorg voor een nauwkeurige heffing waarin veel beleid tot uiting komt.

Eens 29,4% oneens: 70,6%

Argumenten oneens:

- Kost veel te veel tijd om een splitsing aan te brengen, erg omslachtig.

Argumenten eens:

- Afkoppelen is een erg belangrijk thema, maar erg lastig om dit afzonderlijk in beeld te krijgen. Wellicht in de toekomst wel realiseerbaar. Persleidingen zijn destijds aangelegd met de goede gedachten in die tijd. Tegenwoordig zou deze keuze wellicht niet meer gemaakt worden. Over een aantal jaren kan de splitsing misschien wel gerealiseerd worden.
- In Duitsland werkt het ook! Verhard oppervlakte wordt elk jaar opnieuw onderzocht (door luchtfoto's jaarlijks te vergelijken). De heffing is gebaseerd op m2 verhard oppervlakte.

Opgemerkt wordt dat de gemeente Deventer eens per jaar een belastingkrant uitgeeft, waarin de verschillende belastingen aan de burger helder worden uitgelegd.

Wethouder De la Court dankt iedereen voor de bijdrage en leuke betrokkenheid van deze dag. Hij zegt het erg prettig te vinden dat een aantal organisaties van buiten deel heeft genomen aan deze workshop. Aan de hand van de inbreng op de stevig neergezette stellingen zal het vGRP beleid worden opgesteld. De beleidskeuzes zijn niet zwart of wit, maar het ligt genuanceerder. Het concept beleid zal voor besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De workshop eindigt om 15.45 uur. Thijs de la Court nodigt iedereen nog even uit om een drankje te nuttigen.